

บทคัดย่อ

T167121

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินระดับความเป็นมาตรฐานของอุทยานแห่งชาติคอยสุเทพ - ปุยและเพื่อสร้างกลยุทธระดับปฏิบัติการในการยกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติใน จังหวัดเชียงใหม่โดยใช้อุทยานแห่งชาติคอยสุเทพ-ปุยเป็นกรณีศึกษา แล้วนำเสนอผลการศึกษาแก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาปรับปรุง จุดอ่อน เสริมจุดแข็ง และสร้างการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้รวบรวมจากการ ทบทวนเอกสาร การสำรวจภาคสนาม การสัมภาษณ์ และการประชุมระดมสมอง โดยสาระสำคัญของ งานวิจัยชิ้นนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ ผลการประเมินระดับความเป็นมาตรฐานของอุทยาน แห่งชาติคอยสุเทพ-ปุย ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของแต่ละพื้นที่ และกล ยุทธระดับปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติคอยสุเทพ-ปุยมีความ แตกต่างกัน การศึกษาครั้งนี้จึงได้เลือก 4 พื้นที่ที่มีความแตกต่างกันเป็นพื้นที่ตัวอย่างที่ทำการศึกษา คือ น้ำตกแม่สา พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ และวัดพระธาตุดอยสุเทพวรวิหาร และหมู่บ้านชาวเขา คอยปุย

การประเมินระดับความเป็นมาตรฐานของอุทยานแห่งชาติคอยสุเทพ-ปุยนั้นเป็นการประเมิน โดยใช้เกณฑ์ดัชนีวัดคุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวซึ่งจัดทำโดยโครงการศึกษาวิจัยการจัดการ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ภาคเหนือ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร่วมกับสถาบันสิ่งแวดล้อม ไทย (ปี 2544) ซึ่งประเด็นสำหรับการตรวจสอบมี 7 มิติ ประกอบด้วย ลักษณะทางกายภาพของแหล่ง ท่องเที่ยว การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และ โบราณคดี คุณค่าทางการเรียนรู้และการศึกษา และการบริหาร ผลการประเมินระบุว่าพื้นที่พระตำหนัก ภูพิงคราชนิเวศน์ น้ำตกแม่สาและวัดพระธาตุดอยสุเทพวรวิหารมีระดับมาตรฐานอยู่ในเกณฑ์ดี โดยได้ คะแนนมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวรวมเท่ากับร้อยละ 70 67 และ 62 ตามลำดับ และหมู่บ้าน ชาวเขา คอยปุยมีระดับมาตรฐานอยู่ในเกณฑ์ปานกลางและได้คะแนนมาตรฐานคุณภาพแหล่ง ท่องเที่ยวรวมเท่ากับร้อยละ 52

ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของแต่ละพื้นที่ พบว่า น้ำตกแม่สา มีจุด แข็งคือเรื่องลักษณะทางกายภาพและความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ จุดอ่อนคือการบริหารจัดการ ในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว โอกาสคือชื่อเสียงและงบประมาณที่ได้รับ ส่วนอุปสรรคคือความเสี่ยงต่อ

T167121

การ ที่ระบบนิเวศน์จะถูกรบกวนจากการท่องเที่ยว พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์มีจุดแข็งคือการบริหาร โดยสำนักพระราชวัง จุดอ่อนคือพื้นที่ที่อยู่ภายนอกพระตำหนักมีปัญหาเรื่องการจัดกาขยะ โอกาสคือ สภาพอากาศที่หนาวเย็นแตกต่างจากพื้นราบทำให้เพาะปลูกพืชเมืองหนาวได้ และอุปสรรคคือความ แตกต่างกันของการบริหารจัดการของพื้นที่ในและนอกพระตำหนัก วัดพระธาตุคอกยสุเทพวรวิหารมีจุด แข็งคือการมีชื่อเสียงว่าเป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองของเชียงใหม่และมีศิลปะแบบล้านนา จุดอ่อนคือเรื่อง การกำจัดขยะและการดูแลสิ่งปลูกสร้างทั้งเก่าและใหม่ โอกาสคือการได้รับงบประมาณและเงินสนับสนุน จากภาครัฐและเอกชนอย่างเพียงพอ ส่วนอุปสรรคคือการมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากทำให้ยากต่อ การควบคุม หมู่บ้านชาวเขา คอยปุย มีจุดแข็งคือวัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชนเผ่า จุดอ่อน คือความไม่พร้อมของสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โอกาสคือการมีเอกลักษณ์ทั้งด้านวัฒนธรรม และวิถีความเป็นอยู่ ส่วนอุปสรรค คือ การขาดงบประมาณในการพัฒนาและอิทธิพลจากสังคมเมืองที่ ทำให้วิถีชีวิตแบบเดิมเปลี่ยนไป

กลยุทธ์ในการยกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวในการวิจัยครั้งนี้เป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมที่ จะดำเนินการได้ทันที สามารถดำเนินการได้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีและแต่ละกิจกรรมนั้นควรดำเนินการ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลที่ยั่งยืนต่อไปในระยะยาว โดยน้ำตกแม่สามมีกลยุทธ์หลักคือการจัดการเพื่อ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศน์ พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์มีกลยุทธ์หลักคือการจัดการเพื่อ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศน์โดยชุมชนมีส่วนร่วม วัดพระธาตุคอกยสุเทพวรวิหารมีกลยุทธ์ หลักคือการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมให้คงเอกลักษณ์แบบล้านนาประกอบกับการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหมู่บ้านชาวเขา คอยปุยมีกลยุทธ์หลักคือการสืบทอดวัฒนธรรมและ วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมและการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

Abstract

TE 167121

This research was aimed to evaluate the standard level of Doi Suthep-Pui Natural National Park and to develop standard upgrading strategies for natural tourist sites in Chiang Mai Province by using Doi Suthep-Pui Natural National Park as a case study. Then, the research will be presented to the organizations that were involved in nature tourism development in order to improve weaknesses, support strengths and develop a sustainable growth. The information in this research was collected by reviewing documents, field survey, interviewing and brainstorming meeting. The main content of this research could be divided into 3 parts; standard level evaluation result of Doi Suthep-Pui Natural National Park, strengths-weakness-opportunities and threats assessment result of each selected areas and its tourism functional level strategies. Since there were various types of areas within Doi Suthep-Pui Natural National Park, this research chose 4 different areas to be selected areas of study, the places were Mae-Sa water falls, Bhubing Palace, Wat Phrathat Doi Suthep Rajavoravihara and hill tribe village, Doi Pui.

The standard level evaluation of Doi Suthep-Pui Natural National Park was conducted following the criteria of tourist sites quality standard indexes developed by the Human and Environment Management Research Projects, Northern Territory, Graduated School, Chiang Mai University and Thai Environmental Institute [Year 2002]. The assessment criteria consists of 7 dimensions including physical appearance of the place, environmental protection, economics and socials, arts and culture, history and archaeology, values of learning and management. The results showed that Bhubing Palace, Mae-Sa water falls and Wat Phrathat Doi Suthep Rajavoravihara were in good level of standard with score 70%, 67% and 62%, respectively. While hill tribe village, Doi Pui was in moderate level of standard with score 52%.

The results of strengths-weakness-opportunities and threats assessment showed that the strengths of Mae-Sa water falls were its physical appearance and prosperous nature, the weakness was the declining of management effectiveness in low season, the opportunities were its reputation and sufficient budget, the threat was the vulnerable of nature. For Bhubing Palace, its strength was that it

TE167121

was managed by the Palace Bureau, the weakness was the garbage management problem outside the palace, the opportunity was the cooler temperature that cold climate plants could grow and the threat was the different in management of the area inside and outside the palace. Wat Phrathat Doi Suthep Rajavoravihara's strength was its reputation Chiang Mai's highest respected temple with Lanna style arts, the weaknesses were garbage management problem and the management of new and old buildings, the opportunities was the sufficient budget from government and private sectors and the threat was a high number of tourists that were difficult to control. The hill tribe village, Doi Pui's strength was its unique culture and ancient living style of the tribe, the weakness was the insufficient and low quality of infrastructure and utilities, its opportunity was the identity of both culture and life styles that attract tourists and its threats were the lack of budget for development and the social influence that change the tribe's life style.

The strategies for upgrading natural tourist sites in this research were suitable to immediately implement and could be finish within one year and each activities should be conducted continuously to create a sustainable results. The main strategy of Mae-Sa water falls was management for protect and maintain environmental, while the main strategy of Bhubing Palace was also to protect and maintain environment but needed to have local people participation. The main strategies of Wat Phrathat Doi Suthep Rajavoravihara were to maintain the Lanna identity of the temple together with protecting the environment. The main strategies of hill tribe village, Doi Pui were to maintain the culture and ancient life style and also to protect the nature.